

Drodzy Uczniowie, przesyłam Wam zagadnienia z języka polskiego, które uczeń klasy V i VI powinien już znać. Występowały one na egzaminach próbnych i właściwych szóstoklasisty (klasy piąte pisały próbne egzaminy) . Jeżeli czegoś nie pamiętacie to skorzystajcie z poniższych materiałów i ćwiczeń. Utrwalajcie również wiedzę podaną w „Twoim niezbędniku” na końcu podręczników.

Na początek podaję informacje związane z tematami, które nie zostały jeszcze zrealizowane w klasie V, a klasie VI się też przydadzą.

Temat: Pisownia wyrazów małą i wielką literą.

Wielką literą piszemy:

- imiona, nazwiska, nazwy rodów, przydomki (*Jan Kowalski, Piastowie, Stary Doktor*)
- nazwy mieszkańców kontynentów, regionów, krajów (*Amerykanie, Rosjanie, Mazowszanie*)
- nazwy geograficzne (*Tatry, Wisła, Bałtyk*)
- nazwy świąt (*Wigilia, Nowy Rok*)

Małą literą piszemy:

- nazwy mieszkańców miast, wsi, dzielnic, osiedli (*bielszczanin, szczecinianka*)
- nazwy zwyczajów, obrzędów, zabaw (*andrzejki, dożynki*)
- przymiotniki utworzone od nazw geograficznych i nazw świąt (*afrykański, wielkanocny*)
- rasy zwierząt, gatunki i odmiany roślin (*kot perski, doberman, orzech włoski*)

(szczegółowe informacje kl. V znajdzie w podręczniku str. 320 – 323), a ćwiczenia w zeszycie ćwiczeń str. 86 -89.

Przykłady wyrazów pisanych wielką lub małą literą

Polska, Polak, gdańszczanin, Mazury, Azjata, Śląsk, Portugalia, andrzejki, Ameryka, Zofia Kwiatkowska, Dzień Ojca, Alpy, Bieszczady, Jan Kowalski, Będomin, Gdańsk, Francja, Londyn, Afryka, Hiszpania, warszawianin, Europejczyk, Europa, Azja, Australijczyk, Wielkanoc, Dzień Dziecka, mikołajki, Kaszuby, Tatry, krakowianin, Morze Czarne, Odra, Śniardwy, Mars, Morskie Oko, Ocean Spokojny, Góry Świętokrzyskie, Sudety, ulica Złota, Puszcza Niepołomska, Rynek, Stare Miasto

Temat: Jak napisać dedykację?

Dedykacja to krótki tekst informujący o tym, komu ofiarowujemy prezent.

1. Napisz, komu, co i z jakiej okazji ofiarowujesz?
2. W podpisie poinformuj, że jesteś autorem dedykacji – zamieść swoje imię i nazwisko lub słowo, którym zwraca się do Ciebie odbiorca dedykacji. Warto wykorzystać też

dotatkowe sformułowanie grzecznościowe, zwłaszcza kiedy dedykacja ma charakter oficjalny.

3. Zapisz nazwę miejscowości i datę.

Teksty i elementy dedykacji

Najlepszym na świecie
Rodzicom

to wykonana przez nas z koralików miniaturka wieży Eiffla

Paryż, 19 maja 2019 r.

Łeba, 28 sierpnia 2019 r.

Uczniowie klasy 5b

z okazji 23. rocznicy Waszego ślubu

Dla naszej Drogiej Wychowawczynie Pani Jolanty Nowak

Za zorganizowanie dla nas inspirującej, fantastycznej, niezapomnianej wycieczki do stolicy Francji

Album ze zdjęciami naszej
rodzinki

Wasze dzieciaki – Elka
i Janek

Pamiętajcie, że dzięki Waszej miłości i zrozumieniu zawsze będziemy się wspierać.

Wersja dla uczniów z trudnościami

Najlepszym na świecie
Rodzicom

to wykonana przez nas z koralików miniaturka wieży Eiffla

Paryż, 19 maja 2019 r.

Łeba, 28 sierpnia 2019 r.

Uczniowie klasy 5b

z okazji 23. rocznicy Waszego ślubu

Dla naszej Drogiej Wychowawczynie Pani Jolanty Nowak

za zorganizowanie dla nas inspirującej, fantastycznej, niezapomnianej wycieczki do stolicy Francji

album ze zdjęciami naszej
rodzinki

Wasze dzieciaki – Elka
i Janek

Pamiętajcie, że dzięki Waszej miłości i zrozumieniu zawsze będziemy się
wspierać.

CZYTANIE

Epitet (określenie rzeczownika przymiotnikiem, rzadziej rzeczownikiem np. małe pudełko, wieża gigant)

Porównanie (zestawienie dwóch zjawisk, przedmiotów lub osób, mające na celu wskazanie podobieństwa połączone za pomocą słów jak, jakby, niby, na kształt, niż, jakoby itp. np. mądry jak Salomon)

Ożywienie – nadanie przedmiotom martwym cech istot żywych np. kamień śpi.

Uosobienie - nadanie przedmiotom martwym lub zwierzętom cech ludzkich np.

drzewa płaczą, liście tańczą, mróz maluje.

Przenośnia (metafora) – niedosłowne znaczenie wyrazów np. bronimy się przed atakującą armią mrozu, człowiek szczeka, prosto do nieba czwórkami szli żołnierze z Westerplatte. Rodzajami przenośni są również uosobienie i ożywienie.

Wyrazy dźwiękonaśladowcze (onomatopeja) – wyrazy naśladowujące odgłosy przyrody i inne dźwięki np. ćwir, ćwir, tak to to, tak to to (lokomotywa).

Ponadto: **podmiot liryczny** (ukryty, ujawniający się) **narrator** w 1 i 3 osobie, **zwrotka** (strofa), **rymy, refren, adresat, nadawca**.

ĆWICZENIA

Jakimi środkami stylistycznymi są podane niżej wyrażenia ?

- okrągłych dachach -
- nudziłem się jak mops -
- chwieje się równina -
- za morską zatoką -
- poruszał się niby starzec biedny -
- inne miasta za Paryżem powtarzają -
- promień dotyka równiny -
- Italia leży niby talerz -
- zwrotka zaprasza słowa -
- klejnocie drogi -
- wiersze się śmieją ze mnie -
- zdrowie smakuje -
- motyl jak bilet -
- zakwitnie niby łanem -
- zwykłego wieczoru
- wiatr tańczy i zamiata -
- wiatr mruczy zimą -
- dzień i noc przechodzą bez odmiany -
- potok się gniewa -
- zęby bielsze niż śnieg -
- panował gwar jak na jarmarku -
- szary mrok -
- z ciszy wynurza się melodia -
- wstają wcześniej niż ja -
- ojczyzna pachnie-
- nakryć jak gdyby drugim niebem-
- tra ta ta, tru tu tu, -
- czoło ustraja mgłą w welony -
- oczy niebieskie jak fiołki -
- szeleści, piszczy, skacze, pieści -
- zapatrzony w klasztor jako symbol pokuty -

- radość wita wszystkich -
- kuku, kuku, kuku -
- rok składa w darze -
- noc niesie zapach igliwia -
- słowa jak klejnoty -
- pif, paf, pif, paf,

Co oznaczają związki frazeologiczne?

- postawić wszystko na jedną kartę -
- trzymać się maminej spódnicy -
- obiecywać gruszki na wierzbie -
- ma niewyparzony język -
- ze świecą szukać -
- chylić przed kimś czoło -
- burza w szklance wody -
- farbowany lis-
- mierzyć wzrokiem -
- złote serce -
- serce z kamienia -
- nie mam weny -
- wrócić na łono ojczyzny-
- przybrana ojczyzna -
- wziął sobie do serca -
- był z nim na wojennej ścieżce -
- złapał Pana Boga za nogi -
- odkrył Amerykę -
- jak grom z jasnego nieba -
- Ni z tego, ni z owego -
- siedzieć jak mysz pod miotłą -

PISANIE

Uczeń potrafi zredagować: opowiadanie, opis, opowiadanie z dialogiem, sprawozdanie, charakterystykę postaci (przedstawienie postaci – imię, nazwisko, wiek, sytuacja rodzinna, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, usposobienia, umysłu, ocena postaci), pamiętnik (niesystematycznie), dziennik (codziennie), list prywatny (miejscowość, data, nagłówek, formuła pożegnalna, podpis), list oficjalny kl. VI – podręcznik str. 299 kartka pocztowa (pozdrowienia, podpis, miejscowość, data, zapis adresu), zaproszenie (kto zaprasza, kogo, miejsce, data, godzina), zawiadomienie (z wielką radością zawiadamiamy, z przykrością, ze smutkiem), ogłoszenie, życzenia, instrukcja, przepis, reklama, notatka (w tym encyklopedyczna i prasowa) itp.

Zastanówcie się jak byście napisali lub spróbujcie napisać wypowiedź:

1. Zredaguj list do kolegi, w którym zachęcisz go do przeczytania Twojej ulubionej książki.
2. „To miejsce na Ziemi chciałbym zobaczyć”, opisz takie miejsce.
3. Opisz Twój ulubiony obraz lub rzeźbę.
4. Napisz sprawozdanie z ważnego wydarzenia w szkole.
5. Scharakteryzuj osobę, która jest dla Ciebie autorytetem.
6. Napisz opowiadanie z dialogiem pt. „Rodzinna wizyta”.
7. Napisz opowiadanie „To był mój szczęśliwy dzień”.

(pisma użytkowe)

- zawiadomienie o zaginięciu ucznia podczas wycieczki szkolnej,
- zawiadomienie o zakończeniu zapisów do koła tanecznego,
- ogłoszenie o zbiórce zabawek dla dzieci z domu dziecka organizowanej przez twoją klasę,
- zaproszenie na wystawę kolekcji znaczków pocztowych,
- życzenia urodzinowe i świąteczne,
- pozdrowienia z wakacji na kartce pocztowej,
- przepis na twoje ulubione kanapki,
- instrukcję wybranej gry lub zabawy.

KORZYSTANIE Z INFORMACJI

Jakie informacje znajdziesz?:

- w słowniku ortograficznym
- w słowniku języka polskiego
- w słowniku wyrazów bliskoznacznych,
- w słowniku synonimów
- w słowniku wyrazów obcych.

GRAMATYKA

Odmienne części mowy: czasownik (odmiana przez osoby, liczby, czasy, rodzaj w czasie przeszłym i przyszłym złożonym np. byłem, byłam, będziemy pisali, będziemy piwały).

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
1os. ja śpiewam	1 os. my śpiewamy
2 os. ty śpiewasz	2. os. wy śpiewacie
3 os. on śpiewa	3.os. oni śpiewają
ona śpiewa	3. os. one śpiewają
ono śpiewa	

rzeczownik, przymiotnik, zaimek, liczebnik (**odmiana przez przypadki, liczby, rodzaje**).

Przypadki

Mianownik – kto, co?

Dopełniacz – kogo, czego?

Celownik – komu, czemu?

Biernik – kogo, co?

Narzędnik – z kim, z czym?

Miejscownik – o kim, o czym?

Wołacz – o! (chodźcie do mnie olimpijczycy!)

RODZAJE

LICZBA POJEDYNCZA - rodz. męski, żeński, nijaki

**LICZBA MNOGA – rodz. męskoosobowy (ci sportowcy, ci pracownicy)
rodz. niemęskoosobowy (te koszule, te kwiaty).**

Nieodmienne części mowy

przyimek (miejsce położenia - (nad, pod, za, wśród, spod, spoza, znad, w, z, do, od, na, przed, przy itp.)

spójnik - łączy wyrazy w zdania lub zdania pojedyncze w złożone (i, lub, więc, a, ale, bo, ponieważ, gdyż, ani, czyli, bądź, aby, oraz, że, jako, jakoby, niż, jednak itp.)

przysłówek – odpowiada na pytanie: Jak? Gdzie? Kiedy? (biegnie szybko, mówi głośno), gdzie? - (w domu, na podwórku), kiedy? - (wczoraj, jutro, potem, zaraz itp.)

wyrażenie przyimkowe

Połączenie przyimka z rzeczownikiem, przymiotnikiem, liczebnikiem, przysłówkiem, zaimkiem np. przy stole, przez zielony, na tej, w domu.

Części zdania:

podmiot (kto, co? - wykonawca czynności)

orzeczenie – (co robi? - wyrażone jest czasownikiem)

przydawka – jaki, jaka, jakie, czyj, czyja, czyje, który, która, które, ile, czego, z czego?

Dopelnienie – wszystkie pytania przypadków oprócz mianownika i wołacza.

okolicznik – jak, gdzie, kiedy, po co, dlaczego, dokąd, w jakim celu?

Rodzaje zdań :

pojedyncze (jeden czasownik).

zdanie złożone - jeżeli występuje więcej niż jeden czasownik.

złożone podrzędnie – jeżeli jedno zdanie jest określone, a drugie określające czyli odpowiada na pytania (np. *Klient powiedział (co?), że produkt jest przeterminowany*).

złożone współrzędnie (zdania składowe są na tych samych prawach, można je zamienić na dwa zdania pojedyncze np.

Wypożycz książkę w bibliotece i zacznij ją czytać. Wypożycz książkę w bibliotece. Zacznij ją czytać.

równoważniki zdań.

Wypowiedzenia gdzie nie ma czasownika np.

Która godzina? Kto tam?. Wyjazd rano. Obiad po południu. Sprawdzanie listy obecności.

PRZECINKI stawiamy przed spójnikami: a, ale, aby, że, który, ponieważ, lecz, jakoby, jako, jednak, bo, gdyż, więc, czyli, dlatego, zatem, toteż.

NIE STAWIAMY PRZECINKA PRZED SPÓJNIKAMI: i, oraz, lub, czy, ani, ni, bądź, albo.

Karta pracy

Jestem ortomistrzem!

Uzupełnij tabelę.

Wyraz	Reguła ortograficzna wyjaśniająca pisownię wyrazu	Inne przykłady wyrazów o tej samej pisowni
<i>Mędrzec</i>		
<i>Żywot</i>		
<i>Popłoch</i>		
<i>Warzywo</i>		
<i>Głosuje</i>		
<i>Kątomierz</i>		

<i>Schrupać</i>		
<i>Histeria</i>		
<i>Wiraż</i>		
<i>Skrócić</i>		
<i>Sprzedaż</i>		
<i>Maluszek</i>		
<i>Oranżada</i>		
<i>Dłużnik</i>		
<i>Utrapienie</i>		
<i>Pieśniarz</i>		
<i>Spojrzenie</i>		
<i>Matura</i>		
<i>Mózg</i>		

Karta pracy

Już nie zabłądzę w ortograficznej dżungli!

1. Uzupełnij tekst właściwymi literami.

Zmierz__ało. La__reatka gł__wnej nagrody ak__rat szykowała się w jednym z pokoi__otelowych na bal. Miała dobry __umor. Starannie wykonała makija___. Włó__yła sreb__ystą s__knię. Wyglądała p__epięknie. W pokoju sły__ać było ci__ą muzykę. Nagle zza d__wi dobiegł potę__ny __ałas. „Ktoś st__elił” – p__yszło jej do głowy. Dziewczyna wyj__ała na zewnątrz__. To jeden z portretów w cię__kich złożony__rama__ spadł z __ukiem na podłogę. Wr__ciła do pokoju. Na sekreta__yku le__ał kr__tki list. S__yliła się po niego. P__eczytała: „Zam__w taks__wkę na godzinę __smą. Kwadrans p__ed dw__dziestą ostro__nie zejdz po s__odach. Wsiądz do samo__odu. Kierowca zabie__e cię na dwo__ec. Tam oczekuj dalszych wskaz__wek!”. West__nęła cię__ko.

2. Sprawdź uzupełniony tekst w słowniku ortograficznym. Wynotuj wszystkie wyrazy

Z błędami, a następnie zapisz te słowa w poprawnej formie i uzasadnij ich pisownię.

Przykład:

~~potężny~~ – potężny, bo potęga

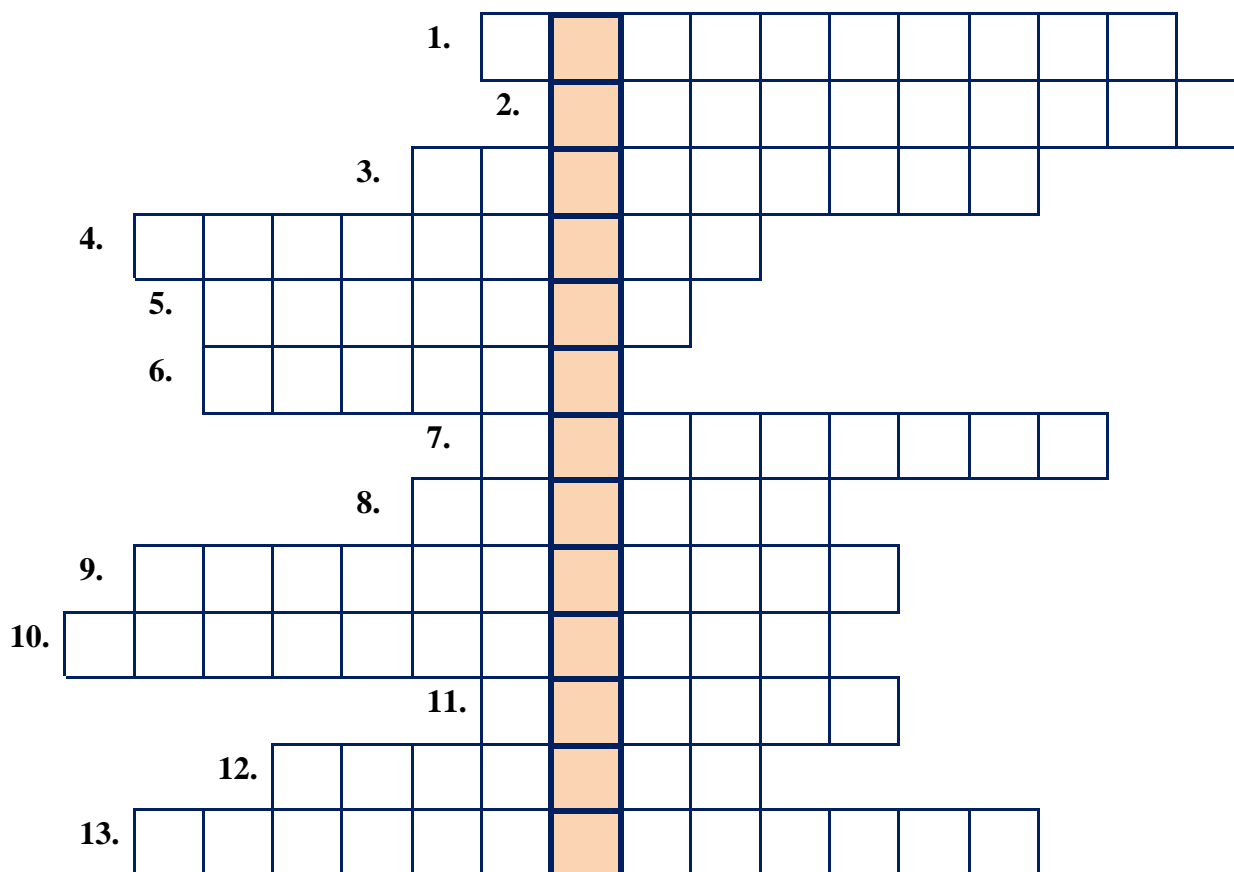

Karta pracy

Z czego się składa zdanie złożone?

Rozwiąż krzyżówkę. Wyjaśnij znaczenie otrzymanego hasła.

1. Część mowy nazywająca na przykład zwierzęta.
2. Mianownik, _____, celownik.
3. W tym przypadku występują słowniku języka polskiego hasła będące rzeczownikami.
4. Odpowiada na pytania: *z kim?*, *z czym?*.
5. Przypadek odpowiadający na pytania: *kogo?*, *co?*.
6. Pojedyncza lub mnoga.
7. Nazywa czynności i stany.
8. Ostatni przypadek występujący w odmianie rzeczownika.
9. Odpowiada na pytania: *o kim?*, *o czym?*.
10. Wypowiedzenie pozbawione czasownika.
11. Może być męski, żeński lub nijaki.
12. Łączy ze sobą wyrazy lub zdania.
13. Inaczej zdanie.

Hasło: _____

Karta pracy

Co trzeba wiedzieć o zdaniu złożonym podrzędnie i współrzędnie?

1. Uzupełnij notatkę dotyczącą zdania złożonego.

Zdaniu złożone mogą być wobec siebie _____ lub _____.

Zdanie złożone _____ składa się z co najmniej _____ zdań składowych, które wzajemnie się _____

2. W podanych zdaniach złożonych podkreśl **zdania podrzędne** (określające – odpowiadające na jakieś pytanie np. **Nie poszedłem do szkoły (dlaczego?), bo zachorowałem na anginę.**) Następnie zapisz w wyznaczonym miejscu pytania, na które odpowiada każde z zaznaczonych wypowiedzeń.

Nie wybrałem się wczoraj na przejażdżkę rowerową, ponieważ zaczął padać deszcz.

Kiedy tata wróci z pracy, pójdziemy na zakupy.

Byliśmy wczoraj na filmie, który opowiadał wzruszającą historię miłosną.

Drzewo, pod którym Kasia bawiła się w dzieciństwie, zostało ścięte w ubiegłym roku.

Marcin marzył o tym, żeby pojechać do Hiszpanii na mecz Realu Madryt.

Karta pracy

Znaki interpunkcyjne

Wyszukaj w rzędach poziomych i pionowych diagramu nazwy znaków interpunkcyjnych. Zamaluj każdy ze znaków innym kolorem. Następnie odszyfruj hasło oraz zapisz w wyznaczonym miejscu.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	p	f	d	w	u	k	r	o	p	E	K
2	r	r	e	k	b	i	s	m	y	R	A
3	z	d	t	r	w	h	n	o	t	P	Z
4	e	l	u	o	t	r	e	l	a	N	A
5	c	s	u	p	a	k	l	w	j	P	E
6	i	w	y	k	r	z	y	k	n	I	K
7	n	r	g	a	h	u	t	m	i	A	R
8	e	a	m	y	ś	l	n	i	k	I	C
9	k	z	g	r	e	f	y	j	u	T	A

Szyfr: 8E, 1G, 9E, 3B, 8G, 6J, 1K

Hasło: .....

UWAGA: Przydatny link dla tych, którzy chcą doskonalić ortografię.

<https://www.dyktanda.net/dyktando-26.php>

Zagadnienia przedstawione są w skrótovej formie. Czeka Was egzamin w klasie VIII, wiadomości będzie więcej, dlatego te warto powtórzyć, aby nie było zaległości.

Ambitni, na pewno skorzystają. Wierzę w Was.

Pozdrawiam i życzę udanych wakacji.